

câștige blândețea (§ 7). Creștinul se abține și de la calomnia diabolică (§ 9), precum și de la furt și poftă, fiind obligat la generozitate și altruism (§ 8 și 10).

*Epistola către Pavel Asan — pledoarie
pentru unitatea hainei monahale*

Editorii *Philokaliei*, care au inclus *Decalogul Noului Testament* adresat laicilor, s-au ferit să publice un alt ultim text cu adresă strict monahală scris de Sfântul Grigorie Palama: *Epistolă către preacuviosul ieromonah Pavel Asan care l-a întrebat despre luarea schimei celei mari și înge-rești*¹⁷⁷. Motivul e acela că în acest răspuns Sfântul Grigorie Palama condamnă categoric împărțirea monahismului în două trepte — „schima mică” pentru monahii începători și „schima mare” rezervată monahilor înaintați și retrași în izolare pentru o asceză extremă —, dar critica sa n-a avut ecou, practica celor două „schime” (și tunderi) monahale perpetuându-se până astăzi. Editorii *Philokaliei* grecești au dorit probabil să evite reaprinderea polemicilor pe această temă la Sfântul Munte și așa scindat de disputa colivelor sau a desei Împărtășanii.

Ieromonahul Pavel Asan făcea parte din familia vlahobulgară domnitoare în Bulgaria după revolta fraților Asănești în 1185. Membrii ai acestei familii erau înrudiți cu familiile domnitoare bizantine. (Astfel soția lui Ioan VI Cantacuzino era Irina Asan, nepoata țarului bulgar Ioan III Asan.) Pavel Asan devenise ucenicul duhovnicesc al Sfântului Grigorie Palama, care în 1343–1344 i-a adresat o scrisoare¹⁷⁸ în care îl avertiza de activitățile și scrierile lui Akindynos împotriva

¹⁷⁷ Primă ediție de P. J. HALTIE, „The Answer to Paul Asan of Gregory Palamas: A 14th Century Apology for the One, Grand and Angelic Schema”, *St. Vladimir's Theological Quarterly* 33 (1989), p. 46–51 text, p. 33–45 studiu introductiv. Ediție de P. Christou: *Gregoriou tou Palama Syngrammata* V, 1992, p. 247–250 text și p. 145–146 introducere.

¹⁷⁸ *Gregoriou tou Palama Syngrammata* II, 1966, p. 363–374 text, p. 286–288 introducere.